

Inhoudsopgave

1. Voorwoord
 3. Nieuwe wegen en andere paden, gedicht Minke Postma
 4. Het ontbrekende verkeersbeleid in Weststellingwerf, Cor Trompetter
 5. Een goede gemeenteraad, Trijntje Stoker
 8. Doorgaan, Cor Trompetter
 11. Twee partijen, gedicht Leo Vroman
 12. Toespraak van een rode dominee, Henk Breukelaar
 18. Men zegt, gedicht uit Pan, Herman Gorter
Sonnet III – III, Henriëtte Ronald Holst
 19. Uit de oude doos, Jan Dirkzwager
 25. Doopceel lichten – Paul Kiès, Minke Postma
 28. Contact opnemen graag, Minke Postma & Leen Hoffman
 30. Inflatiespook vraagt om sociaal- en klimaatakkoord, Leen Hoffman
 32. Een progressief akkoord
 33. Gedicht in de lengte, Jules Deelder
-

PvdA -afdeling Weststellingwerf

Jan Dirkzwager, Secretaris, jan.dirkzwager@outlook.com 06 1987 3695

Minke Postma, Voorzitter, minke.postma@kpnplanet.nl 06 2018 7335

Marilen Schipper, Penningmeester

Ombudsteam Weststellingwerf 06 3630 3735

SDW-fractie fractie@sdweststellingwerf.nl

IRENE OVERDUIN
commentaar@lc.nl

Stekker uit de flipperkast

LEEWARDER COURANT 8 december 2021

Als corona een blijvertje is, hoe moeten we onszelf dan organiseren zonder van de ene naar de andere lockdown te stuiten?

Op Twitter ontlokken dit soort vragen over langetermijnstrategieën groot enthousiasme. Journalist Ben Meindersma

heeft inmiddels een waslijst aan suggesties verzameld op zijn twitteraccount. Grofweg zoeken de meedenkers oplossingen in de volgende hoeken: seizoensmanagement, van-binnen-naar-buiten, technologie, gratis, belonen/straffen en laat-maar-waaien. Dat levert het volgende

bonte beeld op (niet meteen boos worden, het is maar twitter):

Groepsgebeurtenissen vinden voortaan geconcentreerd in de zomer plaats, als corona op vakantie is. Sportcompetities, carnaval, concerten, algemene ledenvergaderingen, voorstellin-

.Voorwoord

Zoals gebruikelijk sluiten we het jaar af met bezorging van ‘De Rooie Rakker’. Ook deze keer weer veel achtergrondartikelen en historie naast wat actuele politiek en bovendien gedichten.

Het komend jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen en aldus aandacht voor Sociaal Duurzaam Weststellingwerf. In deze Rooie Rakker een kritisch stuk van Cor Trompetter over het verkeersbeleid van het huidige college en Trijntje Stoker schrijft hoe een goede gemeenteraad functioneert.

Wie de gemeentepolitiek actief volgt kan het zijn opgevallen dat de laatste vier jaar de sfeer soms om te snijden was en een open discussie onmogelijk. Dat is niet goed voor de democratie. Neem daar bovenop nog de perioden dat de raadszaal gesloten was wegens corona en het beeld is compleet: de politiek staat nog meer op afstand dan voorheen.

Uit de Nieuwsbrief van de fractie hebben we een oproep geknipt aan de leden: “zorg dat zoveel mogelijk mensen naar de stembus gaan, dat is de enige manier om er voor te zorgen dat het roer om gaat”.

Dan gaan we terug in de tijd.

Henk Breukelaar brengt dominee Van der Heide uit Scherpenzeel tot leven, die 125 jaar geleden door zijn werk daar geroepen werd tot de SDAP. Breukelaar is een goed toneelspeler die met deze tekst bewijst dat ie meer in z'n mars heeft.

Ook komen we terug op het notulenboek dat Henk Woudstra vond in de nalatenschap van zijn vader Jelle. Deze keer hebben we de laatste bladzijden uitgewerkt, uit begin 1934. Hitler is een jaar daarvoor aan de macht gekomen in Duitsland. In Oostenrijk is een burgeroorlog gaande tussen de conservatief-fascisten en socialisten. Het zijn roerige tijden die hun effect hebben op de discussies in de SDAP, ook hier in Wolvega.

In de notulen komt een naam voor die we eerst niet konden lezen, maar mij opeens te binnen schoot omdat ik hem als kind wel es had gehoord tijdens politieke discussies in de familie: Kiès. Hij blijkt één van de mensen die uiteindelijk terecht zou komen bij het nationaalsocialisme. Kiès was populair in Friesland, daarom ook een stukje over zijn lotgevallen.

Er wordt wel eens gezegd dat de geschiedenis zich herhaalt, maar dat is natuurlijk niet zo. Elke tijd is weer anders en brengt nieuwe mogelijkheden en bedreigingen met zich mee.

Als PvdA- afdeling proberen we dicht bij de mensen te staan. Hoe klein ook, we proberen actief in te spelen op signalen uit de samenleving en komen waar mogelijk in actie.

Een levende afdeling kan niet zonder discussie en meningsvorming. Daarom zijn we dit jaar gestart met het themadiscussies en organiseren we samen met PvdA Ooststellingwerf inhoudelijke bijeenkomsten. Daarom ook in deze Rooie Rakker enkele inhoudelijke bijdragen over actuele vraagstukken.

We wensen u veel leesplezier.

De Redactie

.Nieuwe wegen en andere paden

Eind van het jaar.

Tijd om even stil te staan bij de
roerige wereld, omgeving, jezelf

Rooie rakker, Little red rooster,
Marianne proletaren,
Gabber, Mattie,
Meiden,

tijden.

Altijd weer roerige tijden,

roerige tijden die
toekomstvisies oproepen,
goede vooruitzichten en
doemscenario's.

Laat je je leiden
door argumenten,
ga je af op je gevoel,
of iets daar tussenin.

LEVEN doe je NU
niemand kan alles weten
en
hoop is uitgestelde teleurstelling
zegt mijn podoloog.

Dus straks maar gewoon weer aan de slag,
wat mij betreft
roosachtig
en met liefde.

december 2021
Minke Postma

.Het ontbrekende verkeersbeleid in Weststellingwerf

Door Cor Trompetter, voormalig wethouder PvdA

In de laatste PvdA-ledenvergadering hebben we uitgebreid stilgestaan bij de verkeerssituatie op een aantal plekken in onze gemeente. In 2018 hebben we al een motie ingediend om tot een nota verkeersbeleid te komen. Wat bleek: Weststellingwerf had geen verkeersbeleid en dat begon steeds meer te wringen. De motie is aangenomen, maar nooit uitgevoerd. Een raadslid van de coalitie van VVD, CDA en WB het per ongeluk voorgestemd en dat was voor het college een vrijbrief om niets te doen. We zien de gevolgen.

Er zijn de laatste jaren een aantal gevaarlijke situaties bijgekomen. Bij de Lennaflat wordt nu eindelijk wat gedaan, maar bij het station lijkt het alsof Max Verstappen het college heeft geadviseerd. De kruising Oost- en Westvierdeparten – Nieuweweg gebeurt ongeluk na ongeluk, maar het college verschuilt zich achter de provincie, die voor de Nieuweweg verantwoordelijk is en niks doet. Dat de andere helft wel onder Weststellingwerf valt, is de wethouder klaarblijkelijk ontgaan.

Woonwijken zijn niet voor zwaar verkeer. Tenminste in andere gemeenten. In Noordwolde rijden de trekkers nog vrolijk door de Haenepolle. Ieder protest is aan dovemansoren gericht. Terwijl er door een paar simpele ingrepen een oplossing gevonden kan worden. De plannen voor de herinrichting van De Lycklamaweg werden door de bewoners gekraakt. Er is nog niks gebeurd: de gemeente gaat opnieuw verkeersstellingen doen. Natuurlijk komt straks weer een nieuw plan, opgesteld door hetzelfde externe bureau en natuurlijk met extra kosten. Terwijl onze eigen jongens en meisjes op de werf heel goed weten hoe ze het samen met de bewoners aan kunnen pakken. Zonder extra kosten.

Het is niet alleen het beleid wat ontbreekt, maar ook het gezond verstand. Wie midden in de winter begint met de aanleg van een fietspad in de Lindevallei is een ongelooflijke optimist. En erg dom. Door eerst het fietspad naar Kontermans volledig te verwaarlozen, waardoor het midden in de zomer

van 2020 moest worden afgesloten, en daarna de moeilijkheidsgraad van aanleg van het nieuwe fietspad volledig te onderschatten, liepen we met elkaar zwaar gezichtsverlies op en werd ‘Weststellingwerf fietsgemeente’ een farce. Hoezo ‘Stiekem trots’.

De volgende flater is door wethouder Jongebloed al weer aangekondigd. De Lemsterweg vertoonde in de zomer van 2018 zware scheuren. Klaarblijkelijk dacht het college dat het vanzelf weer over zou gaan, want er is drie jaar niks gebeurd. Nu zal de Lemsterweg, zo beloofde Jongebloed, voor de verkiezingen (die van maart 2020) klaar zijn. Er moet nog begonnen worden. Maar misschien snap ik als leek niet wat voor wonderen er verricht kunnen worden.

Het kan anders, PvdA’ers, zorg
in maart dat het anders wordt.

.Een goede gemeenteraad

Door Trijntje Stoker, gemeenteraadslid SDW

Het is niet eenvoudig om aan te geven wat een gemeenteraad een goede gemeenteraad maakt. Wel is uit onderzoek naar voren gekomen dat onder andere de kwaliteit van het debat hieraan bijdraagt.

In de gemeenteraad, die bestaat uit raadsleden van diverse politieke fracties, wordt gedebatteerd om tot besluitvorming te komen over raadsvoorstellen en om keuzes te maken. De sfeer waarin dit debat plaats vindt en de kwaliteit van het debat is zeer bepalend. Wanneer de standpunten die voorafgaand aan een raadsvergadering zijn ingenomen, tijdens het raadsdebat nagenoeg niet of nooit veranderen dan ontbreekt de debatkwaliteit.

Een goede raad doet meer dan standpunten en argumenten over een agendapunt wisselen. Het gaat bij besluitvorming om meer dan stemmen tellen en machtsuitoefening. Rekening houden met goede ideeën en standpunten van de minderheid doet er evenzeer toe.

Uit onderzoek komt naar voren dat als in een vergadering alleen herhaald wordt wat fracties intern al hebben besproken en fractiewoordvoerders thuis hebben opgeschreven, dit uitwisselen niet leidt tot een kwaliteitsrijk debat. Debatteren is meer dan uitwisselen. Zeker wanneer een coalitie vooraf tot een meerderheidsstandpunt is gekomen en het debat voornamelijk langs de lijn van de macht loopt. Dan luistert de coalitie niet meer naar wat raadsleden van oppositiefracties in een raadsvergadering naar voren brengen.

De onderstaande aandachtspunten dragen bij aan een goede raad. Wel blijft het een gegeven dat de kwaliteit van de gemeenteraad mensenwerk is. De kwaliteit valt of staat met de manier waarop de individuele raadsleden uitvoering geven aan hun rol en taken.

- In een goede raad durven ook coalitiefracties het college kritisch te volgen door het stellen van vragen.
- Een goede raad is doorgaans divers samengesteld.
- Een goede raad heeft eigen agenderingskracht. De raad brengt in meerderheid wel eens een of meer eigen thema's naar voren die moet leiden tot een naderhand te bespreken document, waaraan het college van B&W nog niet gedacht had.
- Een goede gemeenteraad bestaat uit leden die gekend zijn in de samenleving en pogingen doen om de samenleving of delen ervan te bereiken. Dit door het aanbieden van interactiemogelijkheden, zoals een spreekuur, benaderbaarheid via e-mail, etc. Een goede raad verstopt zich niet.
- Een fractie bestaat bij voorkeur, bij een omvang van meer dan twee leden, uit een mix van raadsleden, met een verschillende stijl van opereren.
- Een goede raad wisselt bij de bespreking van agendapunten en stukken niet alleen standpunten uit, maar besteed ook aandacht aan goede argumenten van een of meer andere fracties.
- Een goede raad kent een 'gezonde' politieke cultuur. Een positieve cultuur is een krachtbron en bevordert de veerkracht van de raad.

- Een goede raad betekent dat de leden zich houden aan de spelregels voor verkeer met de ambtelijke organisatie zoals in de gemeente vastgesteld.
- De code Goed Bestuur zegt dat een gemeentebestuur zelfreinigend vermogen moet hebben. Een goede raad draagt daaraan bij; elk lid draagt bij aan de kwaliteit van de raad.

Bovenstaande punten staan niet automatisch garant voor een goede raad. Een belangrijk aspect is dat de basis voor wat 'later' een goede of een matige raad kan zijn, gelegd wordt in de politieke partij zelf. Een zorgvuldige selectie van kandidaten door de selectiecommissie voor de opstelling van een kandidatenlijst is van wezenlijk belang.

Elke fractie heeft een eigen verantwoordelijkheid om zich optimaal in te spannen en bij te dragen aan een "goede raad". Ook al zijn er soms omstandigheden die dit bemoeilijken. Dit zijn we aan onze inwoners, onze kiezers verplicht.

Dat het nastreven van deze doelstelling niet altijd even gemakkelijk is en soepel is gaat, is deze raadsperiode wel gebleken. Met de vinger wijzen naar anderen is niet onze werkwijze. Van belang is te evalueren waar onze fractie in het algemeen en de individuele fractieleden in het bijzonder zaken kunnen verbeteren of te veranderen.

In maart 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Elke nieuwe raad heeft een andere samenstelling en dat biedt weer nieuwe kansen en uitdagingen. Als fractie gaan we ons nu eerst inzetten voor de verkiezingscampagne en gaan daarbij uit van een positief resultaat, want:

"Eerlijk en oprecht dan kom je bij SDW terecht".

Namens de SDW fractie,
Trijntje Stoker

.Doorgaan

Door Cor Trompetter

Beste SDW'ers

Weten jullie het nog, in 2018? SDW werd buiten het college gehouden en alles zou anders worden. Nu kunnen we de huidige coalitie veel verwijten, maar op dit punt hebben ze woord gehouden. Dat is dan zo'n beetje het enige punt waarop aan de verwachtingen is voldaan. Een nieuwe en open transparante bestuursstijl? De eerste 2,5 jaar was er geen enkele discussie mogelijk. Regiowethouders? Is er iemand die weet wie het zijn? Alles wat het college voorstelde was in beton gegoten en tien van eenentwintig raadsleden konden net zo goed thuisblijven. Weststellingwerfs Belang gaat vrolijk op deze weg door. Immers, alleen door de goedgunstige VVD mochten ze meedoen, en sindsdien zitten ze bij die partij in de broekzak. Stemvee. Burgers mogen meepraten, maar alleen als het het college bevalt.

Een aantal mislukkingen op een rijtje:

- De kantine van sporthal de Steense moest in 2018 voor een zo hoog mogelijke pachtsom worden aanbesteed. In 2019 bleek, na zes maanden chaos, dat er per jaar tienduizenden euro's bij moesten.
- Bij de herinrichting van de kruising Oostvierdeparten / Westvierdeparten – Nieuweweg gebeuren wel ongelukken, maar verder niks. De wethouder kruipt weg achter de gedeputeerde.
- De plannen voor de herinrichting van De Lycklamaweg werden door de bewoners gekraakt. Er is nog niks gebeurd.
- De Lemsterweg, zo beloofde Jongebloed, zal voor de verkiezingen klaar zijn. Er moet nog begonnen worden.
- Weten jullie nog wat voor chaos het was rond de glasvezel in het buitengebied?

- Lindewijk deel II zou, zo wilde men in 2018, snel gaan beginnen. Het wordt niet eerder dan midden 2022. Een geluidswal was noodzakelijk, en is dat nu ineens niet meer.
- Het fietspad naar Kontermans moest eerst midden in de zomer worden afgesloten, en daarna liep de aanleg op een fiasco uit.
- Tonnen zijn er al gespendeerd aan plannen voor het centrum van Wolvega, maar er is nog niets gebeurd.
- En dan heb ik het nog niet eens over de kortingen op de WMO.

Gelukkig is er een kentering te zien. Het CDA hield voet bij stuk toen het om het autoluw maken van een deel van het centrum van Wolvega ging. Ook het volledig falende milieu beleid van Mariska Rijkers ging het CDA en zelfs de VVD te ver. Op de vraag hoe het kwam dat Weststellingwerf het allerslechtste presteert van heel Friesland had ze geen antwoord. En ze had nog zo haar best gedaan met de ‘afvalapp’: reddeloos, redeloos en gespeend van ieder idee. En het college kon met moeite een amendement van tafel krijgen waarin ze gedwongen werd een beter personeelsbeleid te voeren. De belofte van beterschap was eerst voldoende, maar ook hier was er een meerderheid om een andere richting in te slaan.

Bij een deel van onze kiezers overheerst nog steeds de frustratie over 2018. Zo erg zelfs dat ze niet meer willen stemmen. Dat moet weg!! In frustratie kun je niet leven en vanuit frustratie kun je niet besturen.

We moeten onze kiezers duidelijk maken dat SDW doorgaat en voor hen op wil blijven komen. Zorg dat we zoveel mogelijk mensen naar de stembus krijgen. Dat is de enige manier om er voor te zorgen dat het roer om gaat. En daar gaat het in maart 2022 om.

Heeft u vragen, suggesties, opmerkingen? Neem contact met ons op via fractie@sdweststellingwerf.nl

Het lidmaatschap van SDW bedraagt € 12,00 per jaar.

TWEE PARTIJEN

Er zijn twee hachelijke
partijen: één strevende
naar het belachelijke,
dat is die der levenden;

en één van gezag,
dat is die der doden;
en als het aan mij lag
waren beide verboden.

Lag het aan mij
dan stichtte ik graag,
en liefst nog vandaag,
een derde partij.

De 'Waar Alleen Zij
Die Nergens Toe Horen,
Toe Horen Partij'
zij hierbij geboren.

Ik nodig degenen
die zich klimdrab
of zitsteen menen
tot lidmaatschap,

en maak bekend
dat dit gedicht
zich tot hen richt
als president;

want evenals
gesprek en spook
heeft het geen leven
en geen dood ook.

Schrijver: Leo Vroman (1915 – 2014)
Bundel: Uit slaapwandelen, 1957

Toespraak Henk Breukelaar

Goedenavond,

Mijn naam is Albert van der Heide en ik ben enige tijd geleden gevraagd om een spreekbeurt te houden vanwege 125 jaar sociale democratie in Nederland.

Dit heeft wel wat voeten in aarde gehad want ik ben in 1953 overleden. Gelukkig heb ik daarboven een behoorlijk netwerk mede gezien mijn aardse bezigheden als predikant. Na wat polderoverleg heb ik van de baas permissie gekregen om eventjes terug te keren. Waarom ik uitgenodigd ben ligt aan het feit dat ik tot de zogenaamde “Rode dominees” behoorde. En een van de eerste dominees ben geweest die lid werd van de SDAP, de voorloper van de huidige PvdA.

De vraag die gesteld kan worden is: Hoe is het mogelijk dat een ‘dominee’ eind 19-de eeuw toetreedt tot de SDAP. Om u dit duidelijk te maken geef ik u een beeld van de tijd waarin ik leefde en hoe ik mijn keuzes gemaakt heb.

Ik ben geboren in 1872 in Leeuwarden als derde kind van Johannes van de Heide en Willemina Maria Dingmans. Mijn vader behoorde tot de welgestelde burgers van Leeuwarden, gezien zijn functie als leraar aan de burger dag- en avondschool. We woonden op het adres Ruiterskwartier 101 en hadden

uitzicht op de zijkant van het Paleis van Justitie. Het Ruiterskwartier bestond grotendeels uit woningen herbergen en cafés. In de stegen tussen het Ruiterskwartier en de Nieuwestad woonden veelal de arbeidende klasse en in 1881 is in de Haniasteeg het Stadsarmenhuis gebouwd dat onderdak gaf 150 tot 180 bewoners.

Ik ging op mijn 6de naar de lagere school. Een burgerschool voor jongens van welgestelde ouders.. Er waren toen in Leeuwarden 10 gemeentescholen, bestemd voor de verschillende standen: 2 burgerscholen, 4 tussenscholen en 4 armenscholen. Op de burgerschool werd een hoger niveau van onderwijs gegeven. Daarnaast waren er ook nog 2 particuliere Franse schollen voor de kinderen van de hogere burgerij en aristocratie.

Op de burgerschool zat ik in een relatief kleine klas bestaande uit 36 leerlingen. Ter vergelijking op de tussenschool waren er gemiddeld 118 leerlingen op 1 onderwijzer en op de armenschool had 1 onderwijzer 174 kinderen onder zijn hoede. In dat opzicht hebben jullie in het onderwijs goede stappen gemaakt. Ik herinner mij nog dat de jongens van mijn klas voor schooltijd iedere morgen vochten met de jongens van de armenschool die vlak bij onze school stond. Je zou dit al een “stukje klassenstrijd” kunnen noemen.

In 1884 ging ik naar het Stedelijk gymnasium en kwam weer in een kleine klas van 22 leerlingen. In 1890 deed ik examen en kreeg het getuigschrift voor de faculteit voor de godgeleerdheid. Ik koos voor Leiden omdat daar de enige moderne theologische faculteit zat.

In deze periode werd er in Leeuwarden op 27 april 1890 de eerste 1 mei- viering in Leeuwarden gehouden. Overigens de enige in Nederland die in de publieke ruimte werd toegestaan. Het Leeuwarder garnizoen was versterkt met 150 man troepen uit Arnhem. De Leeuwarder burgerij was zo bang gemaakt dat in het begin niemand naar buiten durfde te komen. Er waren meer dan 20 boten vanuit alle windstreken naar Leeuwarden gekomen en alleen uit 't Bildt waren 600 mannen komen lopen en een paar honderd vrouwen per wagen. Het totaal aantal meetinggangers bereikte de 10.000.

Overigens verliep de dag rustig zonder de door de burgerij en politie verwachte onrust.

De volgende dag ben ik met mijn vriend Dirk Troelstra, broer van Pieter Jelles, op verzoek van zijn vader, die redacteur was van de liberale Friesche Courant, naar het Bildt gegaan om onderzoek in te stellen bij de boeren en arbeiders. We hebben toen gesproken met Jan Stap, één van de leidende figuren van de werklieden-vereniging 'Broedertrouw', die vertelde dat de arbeiders ontevreden waren met hun loon. Toen begreep ik waarom ze staakten en die optocht hielden. Ze wilden de inwoners van Leeuwarden hun ellende tonen.

In mijn jeugd ging ik naar de grote kerk in Leeuwarden. Mijn vader huurde daar elk jaar een kerkbank voor de prijs van 5 gulden. Er konden 19 personen zitten. In de kerk kwamen voornamelijk welgestelden en was er geen plaats voor de lagere klasse. De belangrijkste reden was dat de zitplaatsen in de kerk verhuurd werden. Alle stoelen hadden een kleur, rode, witte en blauwe vlaggetjes, dat wees op de prijsklasse. Eigenaren van vaste zitplaatsen kregen een paarse kaart en huurders een oranje. Een kleurrijk aanzien. Waren er dan helemaal geen arbeiders in de kerk? Ja, ze hadden een functie als wachter, die er op moest toezien dat alles netjes en ordelijk verliep. Hiermee konden ze wat bijverdienen.

In Leiden werd ik lid van het Leids Studenten Corps. De ontgroening heb ik als barbaars en walgelijk ervaren vooral de zogenoemde 'drinkdwang aan de groenentafels' en heeft bij mij het zaadje geplant om drankmisbruik aan te pakken. In 1892 besloot ik geheelonthouder te worden.

In Leiden werd ik beïnvloed door o.a. Tolstoi professor Gunning. In het boekje 'Mijn geloof' zette Tolstoi uiteen dat 'het christelijke geloof een verplichting inhoudt ten aanzien van het individu, maar dat het christelijk geloof een verplichting inhoudt ten aanzien van het welzijn van de samenleving'.

Gunning bracht mij in aanraking met de Engelse Christen-Socialisten F.D. Maurice en Ch. Kingsley. Beide theologen stonden op het standpunt dat de kerk in de sociale kwestie een maatschappelijke taak had door de armen niet

‘als armen te behandelen, maar armen op te heffen als mensen’. De verhouding tussen mensen wordt bepaald doordat mensen in Christus broeders zijn en dat zij elkaar dus hebben te dienen. Dat is tevens het sociale karakter van het christendom en het sociale wezen van de kerk. Om dit mogelijk te maken richten zij zich vooral tot de bezittende klasse.

Ook werd ik geïnspireerd door het Toynbeewerk. Toynbee was een brits historicus die vanuit een christelijk gevoel van mededogen sociale hervormingen bepleitte voor de arbeiders. Hij deed dat als docent van de universiteit van Oxford en was daarnaast in zijn vrije tijd actief in de armenwijken van het Londense East-End. Hij was ervan overtuigd dat sociaal bewogen intellectuelen de vervreemding tussen de standen zouden kunnen opheffen door actieve bemoeienis met de arbeidersklasse.

7680 Uitg. G. Tassonis.

Scherpenzeel, Wolvega.

In juli 1895 werd ik op 23-jarige leeftijd beroepen in Scherpenzeel. Ik was enthousiast om te beginnen en had duidelijk voor ogen wat mijn taak zou zijn: deelnemen aan het leven in de Veenpolder om daar het evangelie te vertalen naar de maatschappelijke vragen van die tijd. Ik bezocht zoveel mogelijk gemeenteleden maar de afstand tussen de dorpen Munnekeburen, Scherpenzeel, Spanga en Nijetrijne lagen drie tot vijf kilometer uit elkaar

hetgeen lange tochten betekende maar ik wilde letterlijk en figuurlijk de afstand overbruggen en wilde mijn solidariteit met de armen laten zien: hadden de arbeiders geen matten op de vloer en geen gordijnen voor de ramen, dan in de pastorie ook niet. Aten ze geen vlees, dan kwam het ook in de pastorie niet op tafel. In de brede pastoriehal stond een melkbus met erwten en bonen en iedereen die het nodig had kon er wat uithalen, zolang de voorraad strekte.

Ik probeerde in de preken het evangelie te vertalen naar de werkelijkheid van die tijd. Ik noemde de problemen van mijn tijd bij de naam, maar tegelijkertijd bleef ik ook hameren op de eigen verantwoordelijkheid van mensen om ook de vrede te vinden in het eigen hart, ondanks alle moeilijkheden.

Wat was de werkelijkheid in de Veenpolder?

De helft van de beroepsbevolking werd gevormd door turfmakers en arbeiders. Daarnaast waren er veel losse land- en veenarbeiders. Tijdens het veenseizoen leefden ze in trekkerstenten van 1^{1/2} m hoog, een bedkast van manslengte langs de wand met wat stro of ruigte en een linnen bultzak, op zijn hoogst 1 laken of 1 deken. Het vuur brandt in het midden op de grond en de rook trekt door een gat in het dak weg, maar bederft al het eten en drinken, dat in de tent aanwezig was. Voor de lucht moet de deur openstaan.

Hier ging ik vaak heen en hoorde de verhalen van tegenvallende lonen waardoor er vaak stakingen waren (gemiddeld 5 per jaar). Eerst waren dit wilde stakingen. Vanaf 1888 door de Sociaal Democratische Bond ondersteund werden deze stakingen georganiseerd. Vanwege de verplichte winkelnering, waar de prijzen gemiddeld 25% hoger lagen werd de loonsverhoging middels prijsverhogingen weer te niet gedaan.

Wat mij ook ergerde was het feit dat de veenbazen naast de verplichte winkelnering er ook een kroeg bij hielden. Daar werd niet alleen het loon uitbetaald maar vertering behoorde bij het eisenpakket van de kroegbaas, met alle gevolgen van dien.

Ik nam deze misstanden mee in mijn preken en sprak de 'bazen' hierop aan. Bij het uitgaan van de kerk stonden de kinderen van de arbeiders opgesteld langs het kerkpad opdat de bazen konden zien wat mede door hun toedoen de situatie van deze kinderen was, want school was er voor deze kinderen niet weggelegd omdat er meegeholpen moest worden om 'brood' op de plank te krijgen.

Ik werd een veel gevraagd spreker in de bestrijding van drank-misbruik. Hierbij kreeg ik vooral steun uit de socialistische hoek alhoewel er een groot wantrouwen heerste jegens de vertegenwoordigers van de kerk. Geert Lourens van der Zwaag, redacteur van 'De Klok', lid van de Sociaal Democratische Bond en vurig anti- godsdienstig had al eens gezegd 'dat dominees de waakhonden zijn voor de brandkasten der kapitalisten maar van deze dominee heb ik het nog niet gemerkt. { Maar laat hij voorzichtig wezen. Zodra ik ook maar het allergeingste merk zal ik hem op een artikel in de Klok op zijn lijf sturen waar hij van oprissen kan'.} Ook vergeleek van der Zwaag de godsdienst met het drankmisbruik: 'Ook de jenever houdt het volk dom en gaat het redelijk denken tegen'. Ook was van hem de leuze: 'drinkende arbeiders denken niet en denkende arbeiders drinken niet'.

Door deze spreekbeurten en het actief deelnemen aan de bestrijding van het drankmisbruik begon voor mij duidelijk te worden dat ik niet alleen predikant wilde zijn. Ik begon mij steeds meer bezig te houden met sociale misstanden en met het propageren van socialistische denkbeelden.

In 1894 werd de SDAP opgericht waar het antigodsdienstige werd verlaten. Dit was een keuze van het individu. En toen Troelstra in 1896 bij mij kwam tijdens een verkiezingscampagne in Friesland en tegen mij zei: 'Je bent al zo lang socialist, maar je bent nog niet bij de SDAP aangesloten. Heb je bezwaren?' heb ik geantwoord dat ik die niet had, schreef hij me op als lid.

Al kon ik me niet aan de indruk onttrekken dat Troelstra door mijn lidmaatschap de kans vergroot zou worden voor het winnen van christelijke arbeiders voor de sociaaldemocratie.

MEN ZEGT...

Men zegt de Absolute liefde
Kan niet bestaan in een Mens.
Maar mijn Liefde voor U, Geliefde
Geest der Mensheid, is zonder grens.

Pan (1912)

Schrijver: Herman Gorter (1864 – 1927)

III

De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind – dit hoor ik als een innig fluïstren
in mij: zo 't zweeg zou alle licht verduïstren
alle warmte zou verstarren van binnen.

De machten die de liefde nog omkluïstren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de grote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luïstren

in alle tederheden ruisen horen
als in kleine schelpen de grote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten,
en mense' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zeeke weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.

Sonnet III (1918)

Gedicht: Henriette Roland Holst (1869 – 1952)

.Uit de oude doos

Door Jan Dirkzwager

Vorig jaar in de Rooie Rakker kon u het verslag van de eerste vergadering uit het notulenboek van de SDAP afdeling Wolvega van dinsdag 5 juni 1923 lezen. In deze Rooie Rakker de laatste twee, van 23 januari en 27 februari 1934.

Daarnaast heb ik van sommige verwijzingen aanvullende stukjes geschreven om het tijdsbeeld verder in te kleuren.

Huishoudelijke vergadering op 23 januari 1934.

Aanwezig: 31 leden

De voorzitter heet de aanwezige leden hartelijk welkom op de eerste vergadering die de afdeling in het nieuwe jaar houdt. Hij spreekt de wens uit dat dit jaar een goed jaar mag worden voor de partij en in het bijzonder voor de afdeling Wolvega. Een bijzonder woord van welkom richt hij tot de heer Geerts, die op deze vergadering een inleiding zal houden, over de taak en organisatie van de Arbeiderspers; en de aanwezige nieuwe leden, Oosterhof, Bethlehem en Van Santen, die naar hij hoopt goede partijleden mogen worden.

In verband met de tijd, is het eerst het woord aan de heer Geerts voor het houden van z'n inleiding. In het eerste gedeelte van zijn betoog geeft de spreker een uiteenzetting van de taak die de Arbeiderspers zich heeft gesteld en welke in het kort hierop neer komt, een volksmassa door het geschreven woord op te voeden tot goede socialisten. Niet alleen door middel van onze arbeidersbladen, doch ook door middel van het in den handel brengen van goede boeken enz..

Wij willen met deze inleidingen de arbeiders doordringen van de plicht, om waar dit mogelijk is, te kopen bij de Arbeiderspers. In hoeverre de Arbeiderspers er in zal slagen het door haar gestelde doel te bereiken zal voor een niet gering deel afhangen van de wijze waarop zij gesteund zal worden door de georganiseerde arbeiders.

Na de pauze, behandelde de Geerts het meer technisch gedeelte, waarin ons een heldere uiteenzetting werd gegeven omtrent het drukken der bladen enz.

Van de gelegenheid tot het stellen van vragen wordt door enkele leden gebruik gemaakt, waarna de voorzitter een woord van dank brengt aan de inleider voor deze leerzame uiteenzetting.

Hierna wordt overgegaan tot de behandeling van de agenda.

De notulen van de voorgaande vergadering worden na lezing onveranderd aldus vastgesteld.

Ingekomen is een schrijven omtrent een te houden streekvergadering op 2 februari te Heerenveen. De Miranda^{1*} zal spreken over Fascisme of Socialisme. 11 personen geven zich op voor deelname. Getracht zal worden zoveel personen bijeen te krijgen dat 't mogelijk is per bus naar Heerenveen te gaan.

Voorstellen Partijcongres.

Eerst na behandeling en aanneming op de gewestelijke vergadering is het mogelijk voorstellen op de agenda te plaatsen.

Kandidaatstelling voorzitter partij. Er zijn leden die Vorrink^{2*} kandidaat willen stellen. Anderen willen eerst de kandidatenlijst afwachten. Stellen we Vorrink

1 Salomon (Monne) Rodrigues DE MIRANDA (21 maart 1875 – 3 november 1942) was al vroeg diamantbewerker en actief lid van de Algemeene Nederlandsche Diamantbewerker Bond (ANDB). In 1916 werd hij bestuurder van deze vakbond. In het interbellum was hij met Floor Wibaut de meest gezichtsbepalende SDAP-wethouder van Amsterdam. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij door de Duitse bezetters gearresteerd. Hij overleed in Kamp Amersfoort aan de gevolgen van grove mishandelingen. Het De Mirandabad, het Miranda Paviljoen en de De Mirandalaan in Amsterdam werden naar hem vernoemd.

kandidaat dan zijn we zedelijk verplicht deze kandidatuur te steunen. Besloten wordt een afwachtende houding aan te nemen. In de vacature Matthijsen zal Kiès^{3*} Kandidaat gesteld worden.

Medegedeeld wordt verder dat Banning op 27 januari in Leeuwarden zal spreken over het Fascisme. Twee bestuursleden zullen deze vergadering namens de afdeling bijwonen.

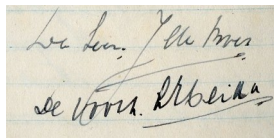
Ingekomen is verder een schrijven van de AJC afdeling dat op 15 maart een propaganda-vergadering zal worden gehouden, waarvoor zij de medewerking vraagt van de partij afdeling. Een schrijven van partijgenoot Oosterhof waarin hij dank zegt voor de bloemen die hij ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der partij afdeling mocht ontvangen.

Namens de Controle Commissie verklaart partijgenoot J. Weerman dat de boeken en bescheiden van de penningmeester door deze commissie in de beste orde zijn bevonden.

Op verzoek van de voorzitter verklaart partijgenoot W. Dekker zich bereid een benoeming tot bestuurslid van den Federatie te aanvaarden.

Na nog een mededeling dat op 26 februari aanstaande een tweede avond zal worden gehouden van het Vara Klein Kunst Ensemble, sluit de voorzitter deze goed geslaagde en goed bezochte vergadering.

De secretaris: J. de Boer De voorzitter: L. Heida ??

A photograph of a handwritten signature on a piece of paper. The signature is written in dark ink and appears to be 'L. Heida'. There are some additional scribbles and a horizontal line drawn under the name.

-
- 2 Jacobus Jan (Koos) VORRINK (7 juni 1891 – 19 juli 1955) was voorzitter van de Arbeiders Jeugd Centrale (AJC), de SDAP en de Partij van de Arbeid. Na zijn opleiding ULO en Rijkskweekschool werd hij onderwijzer in Vlaardingen en later in Amsterdam. In 1920 ging hij werken voor de AJC. Hij schreef talloze brochures voor deze socialistische jeugdbeweging en werd in 1927 landelijk voorzitter. Van 1934 tot 1946 was hij voorzitter van de SDAP en vanaf 1935 ook Eerste Kamerlid. Vanaf 1946 was hij de eerste voorzitter van de Partij van de Arbeid, en tot 1954 Tweede Kamerlid. Vorrink was een meeslepend redenaar, die het woord voerde op talrijke socialistische bijeenkomsten en betogingen.
 - 3 Paul Kiès was onbezoldigd propagandist en zou nog een rol van betekenis gaan spelen in Friesland. Zie het artikel verderop in deze Rooie Rakker.

Huishoudelijke vergadering op 27 februari 1934 in het Nutsgebouw

Aanwezig 25 leden.

De Oostenrijkse kameraden die in den strijd voor het behoud der democratie zijn gevallen^{4*}, worden door de voorzitter in zijn openingswoord herdacht. Onze makers hebben in die ongelijke strijd het onderspit moeten delven, doch we hopen dat die strijd niet tevergeefs is geweest.

De notulen van de vorige vergadering worden zonder wijziging goedgekeurd. Medegedeeld wordt dat als lid der partij is togetreden Jan Scheenstra.

Steunactie Oostenrijkse Kameraden.

Door de bestuurdersbond is deze steunactie geregeld. Elke vakbondsafdeling zal voor haar eigen leden zorgen, terwijl de partij afdeling de leden moet bezoeken, welke geen lid van een vakorganisatie zijn. De vrouwenclub verklaart zich bereid deze partijleden met een steunlijst te bezoeken.

Beschrijvingsbrief.

Als afgevaardigde naar het te Utrecht te houden Paascongres wordt gekozen Joh. De Boer, als plaatsvervanger Jan de Boer. Het voorstel van het partijbestuur inzake tactiek en methoden, geeft partijgenoot Wiegersma aanleiding om aan de hand van het herzieningsrapport een uiteenzetting te geven over het standpunt van meerderheid en minderheid dezer commissie, vooral ten aanzien van deelname aan een regering. Enkele afdelingen stellen voor om de partijgenoten te verbieden geen burgemeesters- of wethouderszetels te bezetten, zolang de machtspositie onzer partij niet in gunstiger zin is gewijzigd. Zowel Wiegersma als Andringa verklaren zich er

4 De Oostenrijkse Burgeroorlog, ook wel bekend als de Februariopstand, is de term die wordt gebruikt voor de schermutselingen tussen de socialisten en de conservatief-fascisten in Oostenrijk tussen 12 en 16 februari 1934. De gevechten begonnen in Linz en sloegen daarna over naar Wenen, Graz, Bruck an der Mur, Judenburg, Wiener Neustadt en Steyr, maar ook naar enkele industriële steden in het midden en oosten van Oostenrijk. Enkele honderden mensen kwamen om het leven.

Vrijheid, Arbeid, Brood werd vanaf de opkomst van Hitler tot 1940 uitgegeven door de SDAP. Het blad streed tegen communisme en fascisme tegelijk en waarschuwde al vroeg tegen Adolf Hitler. Ruim 7000 vrijwilligers verspreidden het blad huis aan huis. De oplage bedroeg zo'n 100.000 exemplaren. Dit nummer is van 21 oktober 1933.

sterk tegen deze machtsposities prijs te geven. Ook deelname aan de regering op voor ons aanvaardbare voorwaarden achten beiden wenselijk. Algemeen blijkt de vergadering van hetzelfde gevoelen.

Punt 7. Vóór democratie van het partijbestuur

Minnema blijkt tegenstander te zijn van handhaving der democratie met geweldsmiddelen wat hij in strijd van zijn socialistisch ideaal acht. Uitvoerig verdedigt hij de methode van het lijdelijk verzet, welke methode het zijns inziens vast en zeker zal winnen van de geweldsmethode. Andringa kan zich met het betoog van Minnema vrijwel verenigen, doch kan zich voorstellen dat er in uiterste noodzaak geweld gebruikt wordt. Waar ook het partijbestuur het gebruik van geweld verwerpt, terwijl bovendien de verhoudingen in ons land van dien aard zijn, dat het voor onze beweging onmogelijk zal zijn de geweldsmethode, de strijd met de wapenen, toe te passen omdat wij de kans niet zullen krijgen om ons te bewapenen, wordt over dit punt niet verder gediscussieerd.

Ten aanzien van de ontwapening geeft Minnema weer blijk van z'n standpunt zoals hij dit te voren reeds heeft gedaan. Over dit punt wordt uitvoerig van gedachten gewisseld. Vrij algemeen acht men het tot dusver ingenomen standpunt ten aanzien der nationale ontwapening het juiste standpunt, en elke oorlog, zowel de aanvals- als verdedigingsoorlog, verwerpelijk.

Bij de voorstellen inzake discipline komt een kwestie Duijs⁵ ter sprake. De houding Duijs wordt door J. de Boer afgekeurd, doch de voorstellen dienaangaande gaan veel te ver. Royering als partijlid gaat toch niet op. Algemeen blijkt de vergadering van hetzelfde gevoelen.

5 Jan Duijs bleek in meer opzichten af te wijken van de officiële partijlijn. Op het SDAP-paascongres van 1934 waren er veel moties tegen hem ingediend. Duijs werd het woord geweigerd, zodat hij zich niet kon verdedigen. Hij liep kwaad weg onder het uitroepen van 'leve de democratie'. Het rapport van de commissie Bongers bleek voor alle partijen zo ontluisterend dat het niet werd gepubliceerd. Duijs mocht lid van de partij blijven. In 1935 brak hij zelf met de SDAP, liet zich steeds antisemitischer uit en werd in 1938 lid van de NSB.

Een voorstel Leiden inzake loonpolitiek gaat partijgenoot Joh. De Boer veel te ver. Het kan in bepaalde omstandigheden nodig zijn dat ook onze partijgenoten in vertegenwoordigende lichamen noodgedwongen voor een loonsverlaging van het personeel moeten stemmen. De verdere behandeling geeft weinig stof tot bespreking. De afgevaardigde krijgt vrij mandaat en zal met de gemaakte opmerkingen rekening houden.

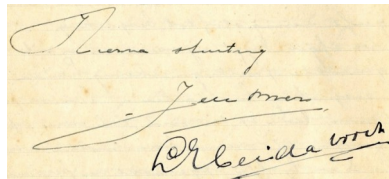
Bespreking ledenactie. Om de partijaak voor leden op te voeren, zal onze afdeling percentsgewijs 17 nieuwe leden moeten winnen. Er is een lijstje opgemaakt van personen welke in aanmerking komen om bezocht te worden. De partijgenoten Joh. De Boer, L. Herder, Strikwerda, R. Dijkstra, W. Dekker en P. Bakker verklaren zich bereid huisbezoek te doen bij deze personen.

Rondvraag: Bij de rondvraag merkt partijgenoot Koopmans op dat er bij de colportage met 'Vrijheid, arbeid, brood' door een der colporteurs is opgetreden tegen iemand die weigerde een nummer te kopen. Een der aanwezige colportrices merkt op dat de bedoelde colportrice de gemaakte opmerking niet ernstig bedoelde. Waar tegenstanders hiervan handig gebruik maken wordt in overweging gegeven in 't vervolg voorzichtiger te zijn.

Hierna sluiting.

J. de Boer, secretaris

L. Heida, voorzitter

A photograph of a handwritten note on aged, yellowed paper. The text is written in cursive ink. The first line reads 'Hierna sluiting'. The second line is a signature that appears to be 'J. de Boer'. The third line is another signature, 'L. Heida', with the word 'voorzitter' written in smaller letters below it.

“In the universe, there are things that are known,
and things that are unknown,
and in between, there are doors”.

William Blake (1757 – 1827)

.Dooptceel lichten – Paul Kiès

Door Minke Postma

Paul Charles Joseph KIÈS (13 april 1895 – 10 juli 1968) was tussen de twee wereldoorlogen populair in Friesland als journalist en agitator voor de SDAP. Eind jaren '30 zou hij uit de partij worden gezet en de "Troelstrabeweging" oprichten. Een bijzondere levensloop van een bewogen mens.

Kiès werd als de op één na jongste in een rooms-katholiek middenstandsgezin van elf kinderen geboren. Zijn vader verdiende op latere leeftijd, gedwongen door financiële tegenspoed in zaken, als leraar Frans zijn inkomen en verliet zijn vrouw en jongste twee kinderen. Het kleine huishoudentje van de drie steunde op de jonge Paul. Na de driejarige HBS koos de 15-jarige Kiès voor een militaire loopbaan.

In 1920 werd hij tot eerste luitenant bevorderd en de legerleiding plaatste hem weldra in de categorie der 'onmisbaren'. Toch beviel hem de gang van zaken in het leger niet. Hij vond dat het kleine Nederlandse grondgebied in een moderne oorlog onverdedigbaar zou blijken. Kiès had daarover een rapport gemaakt dat spanningen opriep met zijn superieuren. Ondanks zijn promotie wilde hij het leger daarom liever verlaten.

Bij de Dienstweigeringswet 1923 pleitte de sociaaldemocraat Van Zadelhoff er voor om naast godsdienstige ook politieke gewetensbezwaren tegen de militaire dienst te erkennen. Daar was Kiès het mee eens en ook met de SDAP initiatief ontwapeningswet 1925 waardoor het leger een beperkte 'veiligheidswacht' kon worden en de vloot 'zeewacht' binnen het kader van de Nederlandse Volkenbondsverplichtingen. In 1926 besloot Kiès als eerste beroepsofficier lid te worden van de SDAP. Een jaar later kreeg hij op eigen verzoek eervol ontslag uit militaire dienst.

Kiès ontving sindsdien een klein pensioen. Daardoor kon hij onbezoldigd fulltime bestuurder worden van de Amsterdamse afdeling van de NASG, de Nederlandse Arbeiders Sport Bond. In 1928 kwam hij in conflict met Vorrink

toen hij in zijn voor de NASB bestemde 'Organisatieplan' de naam Rode Valken claimde voor de 13- tot 18-jarige leden van de Sportbond, terwijl Vorrink bezig was met de organisatie van 'zijn' Rode Valken van de AJC. De Algemene Raad van SDAP en NVV koos partij voor Vorrink en besloot dat Kiès moest ophouden met de organisatie van 'Mars- en Kampeervendels' van de NASB, die deden denken aan paramilitaire organisaties zoals de Oostenrijkse Arbeiterwehr.

In 1931 richtte Kiès het blad "Oorlog of Vrede . Algemeen weekblad voor democratische samenwerking, nationale ontwapening en internationale aaneensluiting" op. Dit fungeerde als orgaan van de Nationale Vredescentrale (gesticht door sociaaldemocratische en vrijzinnig-democratische parlementariërs samen met vertegenwoordigers van niet-politieke vredesorganisaties), en genoot enige tijd in ontwapeningskringen een goede, zij het door enige twijfel aangetaste naam. Pacifist was Kiès immers niet, hij wilde ontwapening van Nederland op politieke gronden.

In het najaar van 1932 dreigde opnieuw een conflict met Vorrink en het SDAP-bestuur. Het partijbestuur wilde Vorrink tot aanvoerder van de Friese lijst voor de Kamerverkiezingen van 1933 maken. Maar een flink aantal Friese sociaaldemocraten en het NVV vond dat de SDAP na de dood van Troelstra op een dood spoor was geraakt. In hun ogen had Kiès de capaciteiten van een Troelstra of een Sannes. En onbezoldigd propagandist Kiès wist het hart van vele Friezen te stelen. Tot de verkiezingen zou hij in 180 dagen 178 spreekbeurten houden. Met grote zelfverzekerdheid verkondigde hij alles wat zij wilden horen, vooral dat de SDAP niet meer de krachtige arbeiderspartij van vroeger was. Van het streven van de partijleiding de SDAP om te vormen tot volkspartij trok hij zich niets aan. Met moeite slaagde C. Woudenberg erin de Friese, jaarlijkse gewestelijke vergadering ervan te overtuigen dat het beter was Kiès tot de volgende verkiezingen te laten wachten.

Desondanks bleef Kiès zich met grote inzet aan de verkiezingscampagne wijden. Het dankbare gewestelijke bestuur bood hem na de verkiezingen een postwissel van vierhonderd gulden voor een reisje naar Wenen aan, waar hij

op drie grote sociaaldemocratische meetings een rede hield. Weer terug leidde Kiès de propagandacampagne voor de gemeenteraadsverkiezingen die noodzakelijk waren wegens samenvoeging van Enschede en Lonneker. In 1935 en 1936 deden Amsterdam en Heerenveen een beroep op Kiès' kwaliteiten en steeds behaalde de SDAP winst.

Maar uiteindelijk zou het raar met hem aflopen.

Najaar nam 1937 Kiès een initiatief dat nieuw was voor sociaaldemocraten. Hij zocht toenadering tot de naar 'eenheid' strevende Communistische Partij in Nederland (CPN). Bij de viering van het twintigjarig bestaan van de Sovjet-Unie uitte hij zijn 'gevoel van grote eerbied en dankbaarheid' voor het Rode Leger. Het SDAPbestuur royeerde Kiès en zes van zijn aanhangers. Zij richtten 'Het Vrije Woord' op, een vereniging met een eigen orgaan dat dezelfde naam droeg. Eind januari 1938 verklaarde het partijbestuur het lidmaatschap daarvan onverenigbaar met dat van de SDAP.

Daarna zette Kiès Het Vrije Woord om in de Troelstra Beweging Nederland (TBN), die 'op revolutionair en Marxistisch standpunt' stond en voortzetting wilde zijn van de SDAP van Troelstra door 'het goede van de s.d.a.p. en van de c.p.n. in zich te verenigen met vermindering hunner fouten'. Ongeveer 2000 Friese sociaaldemocraten, een kwart van het totaal, werden lid. In 1939 haalde de TBN in bij de Statenverkiezingen 8647 stemmen, goed voor 2 van de 50 Statenzetels in Friesland.

Na de Duitse inval in mei 1940 koos Kiès voor de collaboratie, hoewel dit idee niet werd gedeeld door een groot deel van de leden van de TBN. In april 1941 ging de TBN op in de NSNAP van Ernst van Rappard. Na de opheffing van de NSNAP eind 1941 leek Kiès' politieke en journalistieke rol uitgespeeld. Wel verleende hij de bezetter nog hand- en spandiensten. In mei 1945 werd Kiès gearresteerd. Het Bijzonder Gerechtshof in Leeuwarden veroordeelde hem tot twintig jaar gevangenisstraf, ontzetting uit de kiesrechten en uit het recht een openbaar ambt te bekleden en bij de gewapende macht te dienen voor de tijd van het leven. Kiès kwam op 12 maart 1959 vrij.

.Contact opnemen graag

Verzonden: vrijdag 3 december 2021 09:55 Van: Minke Postma

Aan: Leen Hoffman Onderwerp: Hoger minimumloon

Goedemorgen Leen,

Gisteravond plaatste Agnes Jongerius dit bericht op Facebook. Hoe kijk jij hier naar? Hoe verhoudt dit zich tot jouw oproep om looneisen te beperken?

Ben benieuwd. Hartelijke groet, Minke

Agnes Jongerius ✓

20 u. · 🌐

Een spannende week in Straatsburg. Mijn collega-Europarlementariërs stemden over mijn rapport voor hogere minimumlonen. En goed nieuws: we hebben het gehaald! Nu kunnen we aan de slag met de nationale ministers van Sociale Zaken. We moeten nu samen strijden voor een ambitieuze richtlijn.

Want lonen blijven achter, al meer dan dertig jaar. Bijvoorbeeld bij de duurder wordende boodschappen. Maar we kunnen het tij keren.

Hoe gaan we dat doen ?

👉 Wettelijke minimumlonen moeten een zekerheid van bestaan voor het hele gezin garanderen.

Daarom moeten lidstaten bij het vaststellen van de minimumlonen rekening gaan houden met de koopkracht van werknemers.

👉 Collectief onderhandelen wordt versterkt. Als minder dan 80% van de werknemers bescherming krijgt van een cao, dan moeten de lidstaten een actieplan opstellen én uitvoeren.

Meer mensen onder een cao, dat is de beste manier om armoede onder werkenden tegen te gaan.

👉 Ook de overheid moet een duit in het zakje doen. Als er aanbesteed wordt, moet er gekozen worden voor bedrijven die met vakbonden onderhandelen en een cao afsluiten. Zij moeten het goede voorbeeld geven.

In Nederland kan dat goed uitpakken voor werknemers! En met hen voor miljoenen anderen in Europa. Dit is een grote stap vooruit, voor hogere minimumlonen en voor een sociaal en eerlijk Europa! 🇪🇺

Verzonden: vrijdag 3 december 2021 11:20 Van: Leen Hoffman
Aan: Minke Postma Onderwerp: Onderwerp: RE: Hoger minimumloon

Goedemorgen Minke,

Ik wil de looneisen niet beperken, maar ben tegen een automatische prijscompensatie. Laat vakbonden maar cao's afsluiten. In de onderhandelingen wordt veelal wel rekening gehouden met mogelijkheden die bedrijven hebben. We moeten niet terug naar de tijd (jaren zestig) met een college van rijksbemiddelaars dat loon- en prijsafspraken feitelijk afdwong omdat er toen onvoldoende rekening werd gehouden met de economische situatie, o.a. vanwege de automatische prijscompensatie.

Het bericht van Agnes Jongerius is interessant en dat het kan onderschrijf ik. Echter, het is vooral geschreven voor de Europese Unie. Veel landen hebben geen of een laag minimuminkomen. Wat betreft Nederland ben ik voor het verhogen van het minimuminkomen. Probleem is wel dat dit gekoppeld moet zijn aan de sociale minima en de AOW. Ook daar ben ik voor. De komende jaren is niet zeker of Nederland daarvoor voldoende middelen beschikbaar wil stellen, want ook het klimaatbeleid zal veel kosten en zoals het kabinet de laatste tijd miljarden rondstrooit kan niet voortduren.

Jammer dat over dit probleem binnen de PvdA nauwelijks wordt gediscussieerd. Het zou Agnes sieren als ze dit ook zou doen. Ik zie wel voorstellen over een basisinkomen en recent zelfs een klimaatinkomen voor iedereen, die het probleem alleen maar vergroten, want deze moeten uiteraard ook worden gekoppeld aan het minimumloon.

Groeten, Leen

Leen Hoffman woont in Wolvega. Hij publiceert regelmatig over economie en arbeidsmarkt op <https://leenhoffman.jimdofree.com/nieuws-en-blog/>.

Leen schrijft: "Wie vragen heeft of met mij in gesprek wil over arbeidsmarkt en/of economie, nodig ik graag uit contact op te nemen". Maak daar gebruik van!
Het mailadres staat op zijn website.

.Inflatiespook vraagt om sociaal- en klimaatakkoord

Leen Hoffman - over economie en arbeidsmarkt

22 november 2021

Inflatie lijkt op een spook dat zo nu en dan opduikt en waartegen we niets kunnen doen. Het is er weer. Verwachtte het Centraal Planbureau in september nog een prijsstijging van 2,3% in 2021, het Centraal Bureau voor de Statistiek signaleerde in oktober al een stijging van 3,4%. In de Europese Unie is de stijging zelfs 4,1%. De Europese Centrale Bank beweert dat de huidige stijging tijdelijk is en dat ze daarom blijft streven naar 2% inflatie op middellange termijn door middel van het blijven opkopen van schulden en het laag houden van de rente. Steeds meer economen twijfelen hieraan; zelfs de president van De Nederlandsche Bank, Knot, tijdens een speech op een conferentie van de UBS Investment Bank op 9 november voor zo'n honderd financiële topmensen.

De grootste oorzaak van de huidige inflatie is de energieprijis. Een vergelijking met de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw ligt voor de hand. Was toen een overvloed aan gasinkomsten de oorzaak van inflatie, momenteel zorgt juist een tekort aan gas daarvoor. Hoe zit dat? In de jaren zeventig en tachtig kampte Nederland met stagflatie: een stagnerende economie met inflatie. Als gevolg daarvan was er een hoge werkloosheid en een tekort op de betalingsbalans. Belangrijke oorzaak was de grote uitvoer van aardgas waardoor de waarde van de gulden steeg. Deze stijging belemmerde de exportpositie van veel bedrijven en stimuleerde de invoer van consumptiegoederen. Bovendien werden de aardgasbaten consumptief aangewend, zowel privaat als publiek. Noorwegen dat ook over veel aardgasinkomsten beschikte, had deze problemen niet omdat het deze inkomsten reserveerde voor de toekomst. Het oplossen van de Nederlandse problemen werd belemmerd door een loon/prijsspiraal, die moeilijk te doorbreken was vanwege de automatische prijscompensatie. Daardoor gingen in die jaren de loononderhandelingen slechts over ca. 1,5% reëel loon, terwijl de lonen daarnaast automatisch extra met ca. 6% stegen vanwege de inflatie.

In 1979 schreef ik daarover een column in het economenvakblad ESB. Dit blad speelde toen een gezaghebbende rol in het Nederlandse beleidsdebat. Ik was niet tegen prijscompensatie, maar bepleitte dat deze compensatie niet automatisch moest zijn, maar onderdeel moest vormen van de reguliere loononderhandelingen. De last zou dan worden gelegd bij bedrijven en sectoren die daarvoor voldoende ruimte hadden. Ik werd vervolgens door mijn toenmalige werkgever de SER op het matje geroepen. Vooral de FNV, nota bene mijn bond, was furieus. Hoe kon een secretaris van commissies, die adviseerden over het sociaaleconomische beleid, een persoonlijk standpunt ventileren? Maar toch, drie jaar later werd in het Akkoord van Wassenaar de automatische prijscompensatie afgeschaft met instemming van de vakbeweging.

Zo erg als toen is het nu gelukkig niet. De inflatie is lager, de werkloosheid is laag, er zijn zelfs veel openstaande vacatures en de exportpositie van Nederland is sterk. Toch is voorzichtigheid geboden. De stijgende gasprijs zou wel eens een signaal kunnen zijn van kostenstijgingen als gevolg van klimaat- en energiebeleid in de nabije toekomst. Want die komen er zeker. Te gemakkelijk wordt gezegd dat daarbij de laagstbetaalden moeten worden ontzien zonder er bij te vertellen hoe. Wel trok het kabinet in oktober 2,7 miljard euro uit voor verlaging van de energiebelasting. Dat betekent voor huishoudens gemiddeld 430 euro per jaar. Het is de vraag of dit soort maatregelen ook in de toekomst mogelijk zijn. De overheid zal niet altijd over voldoende financiële middelen beschikken, zoals thans, zonder lastenverhoging. De FNV kondigde in september al forse eisen aan voor de loononderhandelingen in 2022: 100 euro per maand en een algemene prijscompensatie, omdat “werknemers het beu zijn om jaar op jaar te moeten onderhandelen over de inflatiecorrectie”. De FNV kon uiteraard niet weten dat het kabinet daarna met een verlaging van de energiebelasting zou komen. Als ze bij haar standpunt blijft, zou ze voeding kunnen geven aan een loon/prijsspiraal zoals in de jaren zeventig en tachtig. Beter is het mensen erop voor te bereiden dat klimaatbeleid wel eens een beperking van de

koopkracht zou kunnen betekenen, vooral als de economische groei stagneert.

Eigenlijk weten we niet goed raad met de bestrijding van het inflatiespook. Juist nu schaarste dreigt en maatregelen nodig zijn om de aarde leefbaar te houden, is het verstandig niet te wachten tot de nood hoog is. Daarom zou het geweldig zijn als er nu een sociaal- en klimaatakkoord wordt gesloten tussen sociale partners en kabinet met een eerlijke verdeling van de lasten, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de koopkracht wellicht niet oneindig blijft doorgroeien. Ik hoop dat de FNV niet weer boos op me wordt.

Lilianne Ploumen is met GroenLinks en Jesse Klaver.

Wij denken dat het anders moet. En daarom gaan wij het ook anders doen. Door de krachten te bundelen in een sociale, groene, progressieve agenda. Met ambitieuze keuzes voor de toekomst van Nederland.

Lees ons plan hier: <https://www.pvda.nl/nieuws/een-progressief-akkoord/>

Verkiezingen? Standaard in de zomer

gen, festivals: uitsluitend in de zomer. Verkiezingen? Standaard in de zomer. Scholieren en studenten hebben 's zomers een kortere vakantie en 's winters een extra lange. In de leslokalen en collegezalen staan luchtwassers.

Er komen vaste lockdownwaken die de regering ruim van tevoren bekendmaakt, bijvoorbeeld twee weken in oktober en twee weken in februari. In die periodes is er voor iedereen een basisinkomen.

Sporten doen we niet meer binnen, maar het hele jaar door buiten. En gratis, want dat is goed voor het welbevinden. Ook de podiumkunsten spelen zich overwegend buiten af. Stoelen zijn verwarmd, publiek neemt zelf dekentjes en warme dranken mee. In de trein kunnen de raampjes weer open. Vliegtuigen blijven aan de grond.

Nieuwe prikkels krikken de vaccinatiëgraad omhoog, zoals een financiële bonus voor laatprikkers, een vaccinatieplicht met een vervangende zorgdienstplicht voor nietprikkers en een boete voor wie de oproef negeert. Verzekeraars verhogen de premie voor vrijwillig ongevaccineerden. Prikploegen gaan alle zorginstellingen langs.

Er worden meer honden opgeleid om corona te ruiken. Huiseelijke toiletputten worden uitgerust met een nog te ontwikkelen coronadetectie-sensor. Maandag wordt een verplichte zelftestdag. Zelftests zitten in het basispakket.

Wie op z'n GGD-test wacht, mag toch naar kantoor maar werkt in een afgescheiden ka-

Gedicht in de lengte

Ge-	De	Lang	Dat	Te	Of
dich-	mij-	maar	zijn	lange	nog
ten	ne	te-	ge-	zijn	er-
zijn	wel	ge-	dich-	er	ger
vaak	in	lijk	ten	bij	lang
lang	elk	ook	zo-	de	en
en	ge-	kort	als	vleet	breed
smal	val		het		
			hoort		

Brede gedichten kan ik niet tegen
Meestal zijn ze strontvervelend
Hun dichters blijven onbegrepen
En mogen elkaar dan prijzen geven

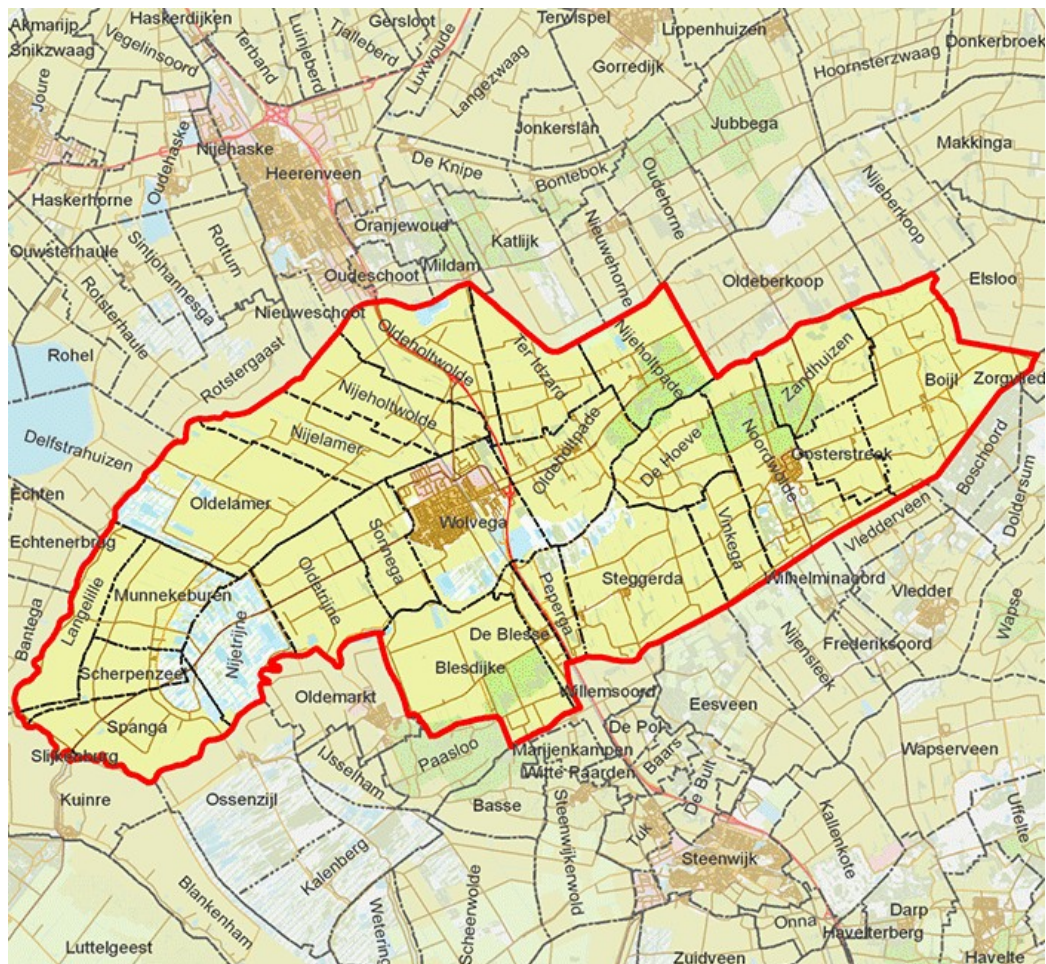
Zo Be-
stelt hal-
de ve
po- de
ë- cri-
zie tiek
toch maar
me- dat
nig- zijn
een in-
te- tel-
vre- lec-
den tu-
e-
len

Schrijver: Jules Deelder

mertje. FFP2-maskers zijn met korting beschikbaar voor kwetsbaren, ze worden gratis voor wie nog wacht op een boosterprik. ic-medewerkers kunnen hun kinderen dag en nacht gratis stallen in de kinderopvang.

Er komt wetgeving tegen fabeltjesfuiken. Militairen nemen de bestrijding van de pandemie over. Ongevaccineerden laten zich bewust verspreid over het jaar besmetten om een piekbelasting op de ic te voorkomen. We doen niks, uiteindelijk lost de natuur alles op.

Rijp en groen, soms tegenstrijdig, te simpel, te dromerig of te confronterend. Maar wat maakt het uit? Het aardige is dat de reacties impliciet laten zien dat er behoefte is om een sikkeneurige deur achter ons dicht te trekken. 'Oké, tot nu toe pakt Nederland het kortzichtig, behoorlijk paniekerig en niet altijd even handig aan, hoe gaan we het op de lange termijn dan weloverwogen doen?' Stekker uit de flipperkast, schaakbord op tafel.

DE OMGEVING
VAN DE MENS
IS DE MEDEMENS

J.A. Doelder